

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบ สัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสัมภาษณ์สภาพ และแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และบันทึกประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

1. ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ด้านการตรวจสอบข้อมูล
3. ด้านการประมวลผลข้อมูล
4. ด้านการจัดหน่วยหรือคลังข้อมูล
5. ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ด้านการนำข้อมูลไปใช้

วิธีการดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการ สัมภาษณ์โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นโรงเรียนแกนนำ ICT และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ด้าน ICT เพื่อการบริหารจัดการเรียนการสอน โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหาร จำนวน 6 คน และครูผู้รับผิดชอบระบบสารสนเทศจำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 18 คน ผู้วิจัยใช้การ วิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกการสัมภาษณ์ของกลุ่มเป้าหมาย ได้ผลสรุป ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยสภาพ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับสภาพการการบริหารจัดการระบบ สารสนเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผลปรากฏว่า

- 1.1 ไม่มีการกำหนดแผนการปฏิบัติการบริหารจัดการระบบสารสนเทศที่ชัดเจนแน่นอน
- 1.2 การกำหนดครูผู้รับผิดชอบ มีการออกคำสั่งแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบ แต่ไม่เป็นปัจจุบัน
- 1.3 บุคลากรผู้รับผิดชอบมีน้อย ครูมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล ประมวลผล จัดหน่วยและวิเคราะห์ข้อมูล
- 1.4 ครูขาดความรู้ ความชำนาญ ทางด้านคณิตศาสตร์ สถิติ คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศ ขาดการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากร โดยการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการปฏิบัติงาน
- 1.5 ขาดกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบในการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และการดำเนินการที่ต่อเนื่อง
- 1.6 ไม่มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 1.7 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่มีแหล่งจัดเก็บ มีการจัดประชุม เพื่อระดมความคิดเห็น เน้นการมีส่วนร่วม จากนั้นจึงร่วมกันสรุปเพื่อนำข้อมูลไปใช้ต่อไป
- 1.8 การตรวจสอบความเป็นปัจจุบันของข้อมูล มีการกำหนดวิธีการตรวจสอบข้อมูล แต่ข้อมูลบางตัวเป็นข้อมูลเก่าไม่มีการแก้ไข เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา
- 1.9 การดำเนินการประมวลผล การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามคำชี้แจงแบบฟอร์ม และแนวปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้ใช้โปรแกรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดให้ใช้ ไม่มีการนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ ไปใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการ หรือวัตถุประสงค์อื่น
- 1.10 ไม่มีห้องที่ใช้เป็นศูนย์สารสนเทศที่ชัดเจน ข้อมูลจะถูกจัดเก็บในห้องพักครู หรือห้องผู้อำนวยการ
- 1.11 มีการนำเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพมาใช้น้อย
- 1.12 ไม่มีการจัดระบบการค้นหา มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มงานที่ชัดเจน แต่การจัดระบบของข้อมูลในแฟ้มไม่เป็นปัจจุบัน ยังขาดระบบการจัดเรียงเอกสาร
- 1.13 การนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบของเอกสารเป็นรูปเล่ม แผ่นพับ และเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของไฟล์เอกสาร
- 1.14 ขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย และงบประมาณในการนำเสนอ

2. แนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบสารสนเทศโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1 จากการสัมภาษณ์โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายปรากฏว่า การดำเนินงานการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 ด้านจะดำเนินงานตามกระบวนการทำงานเชิงระบบ PDCA ซึ่งรายละเอียด ดังนี้

2.1 ควรมีการประชุมเพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจในการดำเนินงานในแต่ละด้าน

2.2 ควรออกคำสั่งแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบให้เป็นปัจจุบัน

2.3 ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน เพื่อเป็นกรอบและแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน

2.4 ลดภาระงานสอน

2.5 จัดให้มีห้องหรือมุม เป็นศูนย์สารสนเทศให้เป็นไปตามสภาพ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับบริบทและประโยชน์การใช้งานของแต่ละโรงเรียน

2.6 ควรจัดระบบการดำเนินงานให้เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดกรอบ ของหน่วยงาน และแนวปฏิบัติให้ชัดเจน

2.7 จัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ และงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน

2.8 จัดหา และสนับสนุนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ และอุทิศเวลาในการดำเนินงานอย่างจริงจัง

2.9 กำหนดเวลาให้สอดคล้องกับลักษณะของการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน

2.10 ครูควรศึกษา ทำความเข้าใจก่อนการกรอกข้อมูล

2.11 จัดทำระบบการค้นหาข้อมูล Filing มาใช้ เพื่อความสะดวกในการเรียกใช้ข้อมูล

2.12 ควรนำเสนอข้อมูล สรุปข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ ๆ ในรอบปี เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชนรับทราบ และนำข้อมูลไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.13 ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดมีการแก้ไขทันที โดยผู้บริหารจะมีการนิเทศ กำกับติดตาม รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2.14 ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากร โดยการอบรม สัมมนา ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานด้านสารสนเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันพัฒนางานด้านระบบสารสนเทศแบบคู่ขนาน

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพ และแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ยึดรูปแบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศตามกรอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ด้าน ปรากฏว่า 1) ไม่มีการกำหนดแผนการปฏิบัติการบริหารจัดการระบบสารสนเทศที่ชัดเจนแน่นอน มีการออกคำสั่งแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบ แต่ไม่เป็นปัจจุบัน บุคลากรผู้รับผิดชอบมีน้อย ครูมีภาระงานมากจึงไม่มีเวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล ประมวลผล จัดหน่วยและวิเคราะห์ข้อมูล ครูขาดความรู้ ความชำนาญทางด้านคณิตศาสตร์ สถิติ คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศ ขาดการส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากร โดยการสนับสนุนให้เข้ารับการอบรม ขาดกระบวนการดำเนินงานที่เป็นระบบ ขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่อง และไม่มี การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขาดแคลนบุคลากร รวมทั้งขาดครูสาขาวิชาคณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ จึงทำให้ต้องบริหารจัดการระบบสารสนเทศตามบริบทของโรงเรียน การดำเนินงานแต่ละครั้งผู้บริหารต้องมอบหมายงานให้กับบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในข้อมูลไปจัดทำ ซึ่งโรงเรียนประสบปัญหาเนื่องจากไม่มีครูผู้รับผิดชอบโดยตรง อีกทั้งมีภาระงานสอน หน้าที่พิเศษมาก จึงทำให้ประสิทธิภาพในการดำเนินงานลดลง ส่วนการนำเสนอข้อมูลของโรงเรียนจะดำเนินการตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด แต่ถ้าพิจารณาในแง่คุณภาพของสารสนเทศแล้วยังไม่สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการได้เท่าที่ควร ขาดการดำเนินการที่ต่อเนื่อง ขาดงบประมาณในการดำเนินการจัดทำ

นำเสนอข้อมูล และการนำข้อมูลออกมาใช้ไม่ทันตามกำหนดเวลาจึงทำให้สภาพการนำข้อมูลไปใช้มีการดำเนินการน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ชมพุกุล (2555 : 86) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในเรียนมัธยมศึกษา ของสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการจัดเก็บข้อมูล และด้านการวิเคราะห์ข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัสร์ ชูประเสริฐ (2554 : 65-66) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระยองด้านที่เป็นปัญหา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การนำข้อมูลไปใช้ การประมวลผลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล 2) การตรวจสอบความเป็นปัจจุบันของข้อมูล มีการกำหนดวิธีการตรวจสอบข้อมูล แต่ข้อมูลบางตัวเป็นข้อมูลเก่าไม่มีการแก้ไข เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ทั้งนี้เนื่องมาจากการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลมีการกำหนดวิธีการตรวจสอบข้อมูล เพื่อได้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า การตรวจสอบข้อมูลทุกครั้งที่เกี่ยวข้องมาจากแหล่ง จะต้องนำมาตรวจสอบทุกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติที่ดี แต่อาจเกิดปัญหาเนื่องจากบุคลากรที่รับผิดชอบระบบข้อมูลมีเพียงโรงเรียนละ 1-2 คน ทำให้ขาดบุคลากรในการตรวจสอบข้อมูล ส่งผลให้ความถูกต้องของฐานข้อมูลอาจมีความผิดพลาด ซึ่งสอดคล้องกับ ณีฎฐพันธ์ เจริญนันท และไพบุลย์ เกียรติโกมล (2546 : 88) พบว่า ปัจจุบันระบบดำเนินงานผิดพลาดบ่อยครั้ง ซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งแก่องค์กร โดยเฉพาะระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหารที่ต้องการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพตรงตามความต้องการของปัญหา มีความถูกต้องชัดเจน จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการตรวจสอบของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การกรอกข้อมูลของเจ้าของข้อมูลไม่ละเอียด ไม่อ่านให้เข้าใจ ทำให้มีข้อมูลที่ผิดพลาด เมื่อนำข้อมูลไปใช้ ข้อมูลในหน่วยงานไม่มีการแก้ไขให้เป็นปัจจุบัน ความรู้ความสามารถของบุคลากร มีความรู้ และทักษะในการประมวลผลข้อมูลยังไม่ดีพอ และยังขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องงานวิจัยของ ธนัทเทพ สิงห์แก้ว (2554 : 78-81) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษาเครือข่ายวังบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 7 พบว่า ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษาเครือข่าย
วังบูรพา ด้านการตรวจสอบข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง 3) การดำเนินการประมวลผล การ
วิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการตามคำชี้แจง แบบฟอร์ม และแนวปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด
จึงไม่มีปัญหาในการดำเนินการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการดำเนินการตามคำชี้แจง และแนว
ปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด เนื่องจากโรงเรียนต้องใช้โปรแกรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัด
กำหนดจึงทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ 4) การจัดหน่วยหรือคลังข้อมูล ไม่มีห้องที่ใช้
เป็นศูนย์สารสนเทศที่ชัดเจน ข้อมูลจะถูกจัดเก็บในห้องพัสดุ หรือห้องผู้อำนวยการ มีการนำ
เครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพมาใช้น้อย ไม่มีการจัดระบบการค้นหา มีการ
จัดเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มงานที่ชัดเจน แต่การจัดระบบของข้อมูลในแฟ้มไม่เป็นปัจจุบัน ยังขาด
ระบบการจัดเรียงเอกสาร การนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลในรูปของเอกสารเป็นรูปเล่ม แผ่น
พับและเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปของไฟล์เอกสาร ขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดหา
อุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัย และงบประมาณในการนำเสนอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วน
ใหญ่ไม่ได้กำหนดแผนปฏิบัติงานในการจัดหน่วยข้อมูลให้ชัดเจนแน่นอน ไม่มีห้องที่ใช้เป็น
ศูนย์สารสนเทศที่ชัดเจน ข้อมูลจะถูกจัดเก็บในห้องพัสดุ หรือห้องผู้อำนวยการ ส่วน
ครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นมีปริมาณไม่เพียงพอกับความต้องการ และขาดงบประมาณ
สนับสนุน ไม่มีการจัดระบบการค้นหา มีการจัดเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มงานที่ชัดเจน แต่ไม่เป็น
ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวพัชร ชูประเสริฐ (2554 : 65-66) ได้ศึกษาปัญหาและ
แนวทางพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การจัดเก็บข้อมูล มี
ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นาวัน หนองใหญ่ (2548 : 89-92) ได้
ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนเอกชน
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรีกล่าวว่า ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศของ
โรงเรียนเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดคลังข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การนำ
ข้อมูลไปใช้ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการประเมินผลข้อมูล

2. แนวทางการพัฒนา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบ
สารสนเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 ควรมีการประชุมเพื่อชี้แจง สร้างความเข้าใจในการดำเนินงานในแต่ละด้าน ควรออกคำสั่งแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบให้เป็นปัจจุบัน ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน เพื่อเป็นกรอบและแนวปฏิบัติในการดำเนินงาน และลดภาระงานสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบำรุงรักษา ส่งเสริม และพัฒนาสมรรถภาพของผู้ปฏิบัติงานให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จและสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามความมุ่งหมาย ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรจัดอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานสารสนเทศในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และวิธีการในการดำเนินงาน มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นระบบเดียวกันและสอดคล้องกับทุกหน่วยงาน และให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานการเก็บรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานทุกระบบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัทเทพ สิงห์แก้ว (2554 : 89) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ จัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน กำหนดแผนปฏิบัติงาน และให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติกาล เทพวงษ์ (2553 : 105) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ ควรจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การดำเนินงาน ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานงาน และควรจัดทำแบบฟอร์มและกำหนดรายการที่จำเป็นในการนำไปใช้ให้ครอบคลุมงานตรงตามวัตถุประสงค์การดำเนินงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรวัดณ์ หล้าขมพู่ (2554 : 68-72) พบว่าแนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ ควรออกคำสั่งให้เป็นปัจจุบัน จัดอบรมบุคลากรผู้รับผิดชอบให้เข้าใจในการเก็บข้อมูล

2.2 จัดให้มีห้องหรือมุม เป็นศูนย์สารสนเทศให้เป็นไปตามสภาพ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับบริบทและประโยชน์การใช้งานของแต่ละโรงเรียน และจัดทำระบบการค้นหาข้อมูล Filing มาใช้ เพื่อความสะดวกในการเรียกใช้ข้อมูล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อมูลของโรงเรียนมีหลายประเภท หลายชนิด และมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น หากการดำเนินการไม่ชัดเจน ไม่มีแหล่งในการจัดเก็บที่เป็นสัดส่วน อุปกรณ์ที่ใช้การจัดเก็บไม่เพียงพอ การจัดเก็บไม่เป็นระบบจะส่งผลให้การค้นหาข้อมูลเป็นไปได้ยาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชวัชชัย โห่งนาคำ (2552 : 104-108) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบสารสนเทศโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า ควรจัดให้มีห้องสารสนเทศ และมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บข้อมูลของโรงเรียนโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติกาล เทพวงษ์ (2553 : 105) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการ

จัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนด้านการจัดเก็บข้อมูล อันดับหนึ่งควรกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดระบบการเก็บข้อมูลไว้อย่างชัดเจน อันดับที่สองควรมีการวางแผนการจัดคลังข้อมูลให้เป็นไปตามสภาพและระยะเวลาข้อมูลแต่ละประเภท และอันดับที่สามควรจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติงานกลางทำหน้าที่ให้บริการด้านข้อมูลตามความต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวพัชร ชูประเสริฐ (2554 : 78) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ ควรมีการวางแผนการจัดคลังข้อมูลให้เป็นไปตามสภาพและระยะเวลาของข้อมูลแต่ละประเภท ควรกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดระบบข้อมูลไว้อย่างชัดเจน และควรดำเนินการจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บให้เพียงพอ

2.3 ควรจัดระบบการดำเนินงานให้เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยการกำหนดกรอบ ของข่ายงาน แนวปฏิบัติให้ชัดเจน และจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ คอมพิวเตอร์ และงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดระบบการดำเนินงาน โดยการกำหนดแนวปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจตรงกัน และการจัดสรรวัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานจะส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ชมพุกุล (2555 : 92) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ ควรจัดระบบการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ควรพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ประมวลผลข้อมูลให้มีความรู้ความสามารถ และควรจัดหาเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการประมวลผลให้เพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวพัชร ชูประเสริฐ (2554 : 65-66) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ควรจัดหาเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้เพียงพอ และจัดระบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ

2.4 จัดหา และสนับสนุนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ และอุทิศเวลาในการดำเนินงานอย่างจริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นการกรอกข้อมูลบางประเภทที่มีความซับซ้อน ต้องเสียเวลาในการวิเคราะห์หลายขั้นตอน ดังนั้นครูผู้รับผิดชอบต้องเข้ารับการอบรมเพื่อเรียนรู้เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูล อีกทั้งข้อมูลบางประเภทต้องใช้ระยะเวลาในการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องครูผู้รับผิดชอบจำเป็นต้องมีความพร้อมเสียสละเวลาในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ศกา ดำรงธรรม (2552 : 77-80) ได้ศึกษาผลการบริหารจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 สรุปได้ว่า จุดแข็งของระบบการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล แต่

สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การทุ่มเทเสียสละ ทั้งด้านกำลังกาย กำลังทรัพย์ ทั้งจากผู้บริหาร คณะครู และชุมชนในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัทเทพ สิงห์แก้ว (2554 : 89) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ จัดอบรมให้ความรู้ทางสถิติและเทคนิควิธีการแก่ผู้วิเคราะห์ข้อมูล จัดหาและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และอุทิศเวลาด้านการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างจริงจัง และจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานวิเคราะห์ข้อมูล และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวพัชร ชูประเสริฐ (2554 : 79) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ ควรจัดอบรมให้ความรู้ทางสถิติและเทคนิควิธีการแก่ผู้มีหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล ควรจัดหาเครื่องมือที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และควรจัดหาและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และอุทิศเวลาด้านการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างจริงจัง

2.5 ครูควรศึกษาทำความเข้าใจก่อนการกรอกข้อมูล กำหนดเวลาให้สอดคล้องกับลักษณะของการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน และควรนำเสนอข้อมูล สรุปข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญ ๆ ในรอบปี เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงาน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชนรับทราบ และนำข้อมูลไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะก่อนการปฏิบัติงานควรมีการศึกษาคำชี้แจง และแนวปฏิบัติก่อนการดำเนินการ ซึ่งการกรอกข้อมูลควรต้องมีการทำความเข้าใจก่อนจึงจะทำให้ข้อมูลที่ได้มีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลเป็นการสรุปข้อมูลสารสนเทศเพื่อเสนอต่อหน่วยงานในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบผลการปฏิบัติงาน ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมให้มีการนำเสนอ โดยการจัดสรรงบประมาณในการเผยแพร่ข้อมูล และจัดการอบรมเพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติกาล เทพวงษ์ (2553 : 104) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ ควรจัดอบรมให้ความรู้และเทคนิควิธีการแก่ผู้มีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูล ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนำเสนอข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูล และควรประชาสัมพันธ์การนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารยังหน่วยงานไปยังหน่วยงานอื่นด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชติ ชมพูกุล (2555 : 93) ที่พบว่า แนวทางพัฒนาในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ ควรจัดอบรมให้ความรู้และเทคนิควิธีการแก่ผู้มีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูล ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนำเสนอข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูล และควรประชาสัมพันธ์การนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารยังหน่วยงาน

2.6 ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดควรมีการแก้ไขทันที โดยผู้บริหารจะมีการนิเทศ กำกับติดตาม รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของบุคลากร โดยการอบรม สัมมนา ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานด้านสารสนเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันพัฒนางานด้านระบบสารสนเทศแบบคู่ขนาน ทั้งนี้เนื่องมาจากการส่งเสริมและพัฒนาครูควรเริ่มดำเนินการออกคำสั่งแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบ โดยผู้บริหารที่มีความตระหนักถึงความสำคัญของระบบสารสนเทศของโรงเรียนจึงมีการเตรียมความพร้อม โดยการส่งครูผู้รับผิดชอบเข้ารับการพัฒนาอบรมเพื่อให้มีความรู้ในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำระบบบริหารสารสนเทศสถานศึกษา (School Management Information System : SMIS) และโปรแกรมจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา (OBEC) แต่การดำเนินการดังกล่าวอาจมีปัญหาในการจัดทำข้อมูลที่เป็นระบบ และความชัดเจนของการให้ข้อมูล เนื่องจากการจัดเก็บต้องใช้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ (2553 : 97-100) ที่กล่าวว่าในปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางคอมพิวเตอร์ได้ดำเนินการไปอย่างรวดเร็ว และส่งผลต่อพฤติกรรม การดำรงชีวิต นานับประการ ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการดำเนินการให้ทันการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และโปรแกรมคอมพิวเตอร์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชชัย โห่งนคำ (2552 : 104-108) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการดำเนินงานระบบสารสนเทศโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า ควรจัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยสภาพ และแนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ควรมีความชัดเจนในการกำหนดแผนปฏิบัติงานการเก็บรวบรวมข้อมูลของโรงเรียน และควรจัดประชุมชี้แจงครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการ

จัดระบบสารสนเทศ และวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนของข้อมูล

1.2 ด้านการตรวจสอบข้อมูล ควรจัดอบรมบุคลากรผู้มีหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลของโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์และวิธีการตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน จัดให้มีหน่วยตรวจสอบข้อมูลเป็นการเฉพาะ และจัดระบบการตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจน

1.3 ด้านการประมวลผลข้อมูล ควรพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ประมวลผลข้อมูลให้มีความรู้ความสามารถ ควรจัดหาเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการประมวลผลให้เพียงพอ และจัดระบบการประมวลผลให้มีประสิทธิภาพ

1.4 ด้านการจัดหน่วย หรือคลังข้อมูล ควรกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดระบบการเก็บข้อมูลไว้อย่างชัดเจน ควรมีการวางแผนการจัดคลังข้อมูลให้เป็นไปตามสภาพและระยะเวลาข้อมูลแต่ละประเภท และควรจัดให้มีศูนย์ปฏิบัติงานกลางทำหน้าที่ให้บริการด้านข้อมูลตามความต้องการ

1.5 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ควรจัดอบรมให้ความรู้ทางสถิติและเทคนิควิธีการแก่ผู้วิเคราะห์ข้อมูล จัดหาและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และอุทิศเวลาด้านการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างจริงจัง และจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานวิเคราะห์ข้อมูล

1.6 ด้านการนำไปใช้ ควรจัดอบรมให้ความรู้และเทคนิควิธีการแก่ผู้มีหน้าที่เผยแพร่ข้อมูล ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการนำเสนอข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูล และควรประชาสัมพันธ์การนำข้อมูลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารยังหน่วยงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพกับโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

2.2 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและส่งเสริมการศึกษา โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ